

Selwan is op weg naar een eigen stoffeerderij
negen verhalen uit de praktijk van de gemeentelijke re-integratie

Voorwoord

Met het re-integratiegeld laten we mensen volwaardig meedoen in de samenleving

Otto Teppema is troubadour. Normaal zingt hij zijn liedjes van vroeger in verpleeg- en verzorginghuizen: 'de mooiste baan van de wereld', noemt hij het. Eind september trad hij eenmalig op voor tientallen Groningers die –net als hijzelf– werken in een seniorenbaan. De stemming was opperbest tot ik in mijn praatje verwees naar de landelijke discussie over de re-integratiebudgetten –waaruit ook de seniorenbanen betaald worden. Dat zijn gesubsidieerde banen voor mensen van 57,5 jaar en ouder die de hoop op regulier werk opgegeven hebben, maar nog blaken van energie. Ze verrichten nuttig werk voor de Groningse samenleving dat anders blijft liggen, en verdienen daarmee het minimumloon 'Het kan toch niet gebeuren dat zo'n geweldige instelling, waar iedereen blij mee is, gaat verdwijnen', was unaniem de mening.

Enkele dagen later kwamen de begrotingsvoorstellen van het kabinet. Vertaald naar het Groningse re-integratiebudget betekenen ze dat we in 2010, 2011 en 2012 respectievelijk 3, 6 en 14 miljoen van ons jaarbudget van 46 miljoen kwijt zijn. Tenminste, als de re-integratiegelden bij de volgende bezuinigingsronde ontzien worden. En dat is maar zeer de vraag.

Ook moeten we van onze reserve zo'n 14 miljoen euro inleveren. Reserve is overigens geen gelukkige aanduiding: in juni van dit jaar hebben we het geld volledig bestemd. We hebben concrete besluiten genomen over hoe we al het geld dat we de afgelopen jaren niet besteed hebben, gaan inzetten in de jaren tot en met 2012. De extra armslag die we daardoor krijgen, gebruiken we onder andere om werkgevers te ontzorgen zodat ze gemakkelijker mensen aannemen, om werkzoekenden arbeidsfit te houden en om een heel hoge ambitie te realiseren in de aanpak van de jeugdwerkloosheid. In tijden van crisis is het bestrijden van werkloosheid de belangrijkste opgave voor de overheid, dachten we. En dus halen we daar alles voor uit de kast. Door de bezuinigingen moeten we onze ambitie nu zwaar naar beneden bijstellen.

Samen met Otto heb ik op een actieconcert voor de ouderen in de Veldspaatflat muzikaal geprotesteerd tegen de bezuinigingsvoorstellen. Dit boekje moet het protest versterken door aan te geven waaraan het re-integratiegeld besteed wordt.

Negen van de duizenden mensen die elk jaar in Groningen op weg geholpen worden naar betaalde arbeid of zinvolle en nuttige activiteiten komen aan het woord. Ik hoop dat hun verhalen duidelijk maken hoe belangrijk het is voor mensen om volwaardig mee te kunnen doen in onze samenleving en hoe noodzakelijk het is dat we als lokale overheid de instrumenten hebben om een steuntje te geven aan mensen die het nodig hebben.

Peter Verschuren
Wethouder Sociale Zaken
gemeente Groningen

Selwan is op weg naar een eigen stoffeerderij

‘Er zijn periodes geweest dat ik Frans elke dag belde’, vertelt Selwan Soudani (27) over zijn consulent. ‘Elke week komt hij wel even kijken hoe het met me gaat, en als er problemen zijn kan ik altijd bij hem terecht, ook op zijn 06.’

Selwan kwam in februari van dit jaar met de dienst SOZAWE in aanraking na een detentieperiode van bijna vier jaar. Hij begon bij Groningen@Work, de Groningse ‘work-first’-variant waarlangs in principe iedereen instroomt in de bijstand, en werd na een week overgedragen naar het project Werk na Detentie. ‘Ik kreeg de opdracht een opleiding te gaan zoeken en kreeg ook vrijwel meteen werk aangeboden.’ Dat werk was bij MvOurWorld, een oude coaster die als werkgelegenheidsproject omgebouwd wordt tot zeewaardig pleziervaartuij. ‘Dat was gevarieerd werk, waar ik veel van geleerd heb. Ook heb ik daar zelfvertrouwen gekregen.’ Als studie koos Selwan de opleiding tot stoffeerder bij het Noorderpoortcollege. ‘In Irak ging ik vaak met mijn ooms mee, die een stoffeerdersonderj had. Dat is ook mijn droom: een eigen bedrijf starten.’

“Ook heb ik daar zelfvertrouwen gekregen”

Zo ver is het nog niet. Om te beginnen moet er eerst nog een stageplaats gevonden worden voor de opleiding. Op de coaster was geen stoffeerdersonderj voorhanden en dus regelde consulent Frans Burgers een tijdelijke plek bij Humanitas Onder Dak, een organisatie die opvang, ondersteuning en begeleiding

biedt aan daklozen. Burgers: 'Selwan kan daar tijdelijk banken en krukken bekleden totdat we een stageplaats bij een stoffeerderij gevonden hebben'. Burgers, die als consultant een case-load van veertig cliënten heeft, laat weten trots te zijn op Selwan. 'Ik kan hulp bieden, maar hij moet het echt zélf doen, en dat doet hij.'

Moeilijke periode

Selwan is in dienst van WeerWerk, een afdeling van de dienst SOZawe die fungeert als werkgever en mensen detacheert. Weerwerk betaalt het minimumloon, waardoor Selwan -bij zijn werkweek van 32 uur- een beetje boven bijstandsniveau uitkomt. Toen hij na detentie een regulier leven begon op te bouwen, kwam hij echter ook weer in beeld bij schuldeisers. 'Ik heb een moeilijke periode gehad, maar ook daarbij heeft Frans geholpen.'

"Ik heb een moeilijke periode gehad"

Hij is mee geweest naar de sociaal raadsman die nu afspraken probeert te maken met de schuldeisers.'

'Ik ben heel veel geholpen'

Bij Selwan ging het fout toen hij als zestienjarige met zijn vader in Nederland aankwam. 'Ik miste begeleiding. Ik leerde de taal sneller en moest alles voor mijn vader vertalen. Maar er was niemand die mij uitlegde hoe het in Nederland gaat.' De begeleiding die elf jaar geleden onbrak, is er nu wel. 'De steun die ik nu krijg, is precies wat ik nodig heb. Ik ben veel, heel veel geholpen. Zonder die hulp had mijn perspectief er somber uitgezien. Nu zie ik een goede toekomst voor me.'

Werk na Detentie

Werk na Detentie helpt (ex-)gedetineerden op weg naar werk. Het uiteindelijke doel is het verkrijgen en behouden van een reguliere baan. Het is een samenwerkingsverband tussen Stichting Exodus, Humanitas Onder Dak Groningen en de dienst Sociale Zaken en Werk van de gemeente Groningen.

Werk na Detentie brengt problemen op het gebied van schuldsanering, huisvesting, verslaving, psychische hulpverlening en agressiebeheersing in kaart. En zet vervolgens zoveel mogelijk stappen naar een oplossing. Daarbij wordt nauw samengewerkt met Justitie, Reclassering Noord-Nederland en de reclassering van het Leger des Heils.

De kracht van Werk na Detentie zit in de snelheid van aanpak. Bij de eerste intake wordt direct een vervolgspraak gemaakt voor een week later. Dan kunnen de consultants vaak al een eerste kennismakingsgesprek aanbieden bij een werkgever. Dat zijn vooral kleine, technische bedrijfjes in bijvoorbeeld de metaalbewerking of scheepsbouw.

‘Ik verdien mijn geld nu, en dat voelt véél beter’

Na jarenlang gewerkt te hebben aan de balie en op het reserveringskantoor van diverse luchtvaartmaatschappijen werd Annemarie Meyers op 55-jarige leeftijd ontslagen. Vijf jaar later werkt ze weer. Als locatiehulp in een verzorgingshuis.

‘Dutch Caribbean Airlines ging in 2004 failliet, en ik belandde op straat. Ik paste mijn uitgaven niet snel genoeg aan mijn veel lagere inkomen aan, en voordat ik het in de gaten had zat ik in de schulden. Kom toch naar Nederland, riep mijn zoon die al in Groningen woonde. En dat advies heb ik opgevolgd: ik ben van Curaçao hierheen gekomen.’

Sparen voor een vakantie op Curaçao

Bij de dienst SOZawe kreeg Annemarie te horen dat ze moest solliciteren, wat ze graag deed maar geen baan opleverde. Stilzitten past ook niet bij haar en dus vroeg ze of ze vrijwilligerswerk kon doen bij verzorgingshuis Ebbingepoort, vlak bij haar huis. Dat kon. Ze ging aan de slag in november 2008 en kreeg kort daarop van de dienst SOZawe het aanbod om het vrijwilligerswerk om te zetten in een seniorenbaan.

“Zolang je kunt werken, moet je werken”

Dat betekent een part-time dienstverband bij WeerWerk, een afdeling van SOZawe, en een (minimum)loon in plaats van een uitkering. ‘Voor mij is dat een geweldige oplossing. Mijn moeder zei altijd: zolang je kunt werken, moet je werken en niet je handje ophouden. Ik verdien mijn geld nu, en dat voelt veel beter. Bovendien krijg ik wat meer dan de bijstand, en daardoor kan ik sparen voor een vakantie op Curaçao.’

‘Soms huilen ze als ik kom’

Annemarie doet haar werk met hart en ziel. Ze brengt onder andere koffie rond in het verzorgingshuis, haalt de vuile was op en levert de schone weer af, dekt de tafel in de eetzaal, helpt waar nodig bij het vlees snijden, en verdrijft vooral de eenzaamheid bij veel bewoners.

“Met jou kan ik praten”

‘Ze zijn enorm blij dat ze hun verhaal kunnen doen. Sommigen beginnen te huilen als ik kom. Met jou kan ik praten, zeggen ze dan. Soms neem ik mijn pauze niet, en blijf ik even wat langer bij hen. Er wordt ook veel geklaagd dat de verzorgers geen tijd hebben voor een praatje. Maar met alle bezuinigingen is dat geen wonder.’

Seniorenbanen

De Seniorenbaan is een nieuwe vorm van gesubsidieerd werk voor mensen boven de 57,5 jaar. Op 7 maart 2008 ondertekenden de eerste senioren hun contract. Inmiddels zijn er ruim honderd Stadgers met een Seniorenbaan.

De gemeente Groningen wil de ervaring en de kennis van oudere Groningers graag inzetten voor de stad. Met een Seniorenbaan kan dat. Deelnemers aan de Seniorenbaanregeling kunnen werkzaam zijn bij uiteenlopende maatschappelijke instellingen, zowel in de buurt, de wijk als in de stad. De uitvoering van de regeling gebeurt door de dienst Sociale Zaken en Werk (SOZawe) van de gemeente Groningen.

Alle inwoners van de stad Groningen tussen de 57,5 en 65 jaar die een uitkering van SOZawe ontvangen en gemotiveerd zijn om betaald werk te verrichten, komen in aanmerking voor een Seniorenbaan. De deelnemers komen in dienst van de stichting WeerWerk, een onderdeel van de dienst Sociale Zaken en Werk. De senior krijgt een arbeidscontract voor 32 uur per week en ontvangt het wettelijk minimumloon. Minder uren per week werken is ook bespreekbaar. Oudere werknemers kunnen tot hun 65ste jaar van de nieuwe regeling gebruik maken.

Yakub maakt het Rode Kruis veelkleurig

Het aanbod aan trajecten en projecten vormt een veelkleurig palet met mooie namen. Via Perspectief op Werk, Laat Zien Wat Je Kunt en Energie Beter kwam Yakub Behruz uiteindelijk in een seniorenbaan bij het Rode Kruis. En daar is hij helemaal op zijn plaats.

Yakub is coördinator diversiteit voor de regio Groningen van het Rode Kruis. Dat is een tweeledige taak, legt hij uit. 'Het Rode Kruis was altijd een erg witte organisatie, maar wil er zijn voor de hele samenleving. Dat betekent dat ze meer allochtone vrijwilligers zoeken, en ook graag vaker steun bieden aan allochtone hulpvragers. Ik ben er voor beide zaken.'

Op zijn eerste werkdag worstelde Yakub met de vraag hoe pak ik het aan? 'Ik ben actief in de Afghaanse Vereniging in Groningen en heb daar om medewerking gevraagd. Toen kwamen er meteen acht Afghanen bij het Rode Kruis en was iedereen verrast. Maar nu zijn er tientallen allochtonen als vrijwilliger actief en gaat het goed.'

Dat blijkt. Trots vertelt Yakub dat de veertig deelnemers aan een recent reisje naar Schiermonnikoog verdeeld waren over vijftien nationaliteiten. 'Bij het Rode Kruis is nu duidelijk dat allochtonen ook iets goeds kunnen doen, en ik merk dat ik gerespecteerd word en regelmatig om advies gevraagd word.'

Aanbellen en energiebesparing verkopen als leerschool

De weg naar de baan bij het Rode Kruis heeft veel inspanning vereist – van Yakub en van zijn begeleiders bij SOZAWE. Consulent Mietji Hully somt op. ‘Yakub is via Perspectief op Werk begonnen bij PC-Molen. Daar worden oude computers opgeknapt. We gebruiken dat vaker voor mensen die handig zijn maar de Nederlandse taal slecht beheersen. Daarna kwam hij bij Laat Zien Wat Je Kunt, intensieve begeleiding van hoogopgeleide vluchtelingen, met onder andere taalcursussen op niveau 4, in plaats van niveau 2 dat voor het inburgeringsexamen geldt. In die periode kwam ook het project Energie Beter. Daarbij werden mensen bezocht met een doos vol spullen om aan energiebesparing te doen. Het is een ideale leerschool om Nederlands te oefenen, maar we hebben ons wel afgevraagd of het niet te moeilijk was.’ Dat bleek mee te vallen. Yakub: ‘Op een dag gingen we met acht mensen een wijk in. We moesten aanbellen en vragen of de bewoner belangstelling had voor gratis besparingstips en isolatievoorzieningen. De andere zeven hadden samen 19 klanten geworven, ik alleen 25.’

‘Steun is heel belangrijk geweest’

Werk hebben is belangrijk, ervaart Yakub. ‘Ik ken ook allochtonen die de hele dag thuis zitten en ik zie dat het slecht met ze gaat. Hun taalvaardigheid neemt af, de afstand tussen hen en de maatschappij wordt groter en ze krijgen conflicten met hun kinderen omdat die wel in de Nederlandse samenleving actief zijn.’ Yakub daarentegen heeft zijn draai gevonden.

“Werk hebben is belangrijk”

De gediplomeerd chemisch ingenieur en journalist heeft een uitdagende baan en is volop maatschappelijk actief: onder andere als lid van het Platform Zelforganisaties Groningen en met een wekelijks programma op de lokale radio. ‘De steun die ik gekregen heb is héél belangrijk geweest. Het verschil tussen mijn ervaringen en die van anderen bewijst dat.’

Laat Zien Wat Je Kunt

Hoog opgeleide migranten komen vaak moeilijk aan het werk. Als het wel lukt, krijgen ze vaak (tijdelijk) werk op een te laag niveau en met onvoldoende groeikansen. Bovendien vallen velen na een tijdje terug in de bijstand. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het van belang dat er meer migranten/allochtonen een goede plek vinden op de arbeidsmarkt.

Laat Zien Wat Je Kunt biedt ondersteuning bij het vinden van werk op het niveau waarop de klant functioneerde in land van herkomst. En werk, een stage of een opleiding waarmee de klant hierop meer kans krijgt.

In de ondersteuning is er veel aandacht voor:

- taal- en cultuurverschillen;
- het opbouwen van netwerken;
- het leggen en onderhouden van werkgeverscontacten;
- erkenning van verworven competenties (EVC's).

Dit gebeurt d.m.v. groepsactiviteiten zoals taaltrainingen, netwerk- en sollicitatietrainingen, intervisiebijeenkomsten, werkgeversbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken. Daarnaast krijgt de klant individuele ondersteuning.

Van het kinderdagverblijf naar de alcoholisten op straat

'Zonder Groningen@work en zonder de steun van de consulenten zou ik er misschien ook wel komen. Maar pas na een jaar of drie, vier. En ik heb de steun van mijn moeder. Als je hier niemand hebt, is het héél moeilijk.' Rayenne Tremus gaat nooit bij de pakken neerzitten. Maar is toch heel blij met de begeleiding die ze krijgt.

Het kinderdagverblijf waar ze werkte kreeg te maken met een terugloop van kinderen en Rayenne werd ontslagen. Via uitzendbureaus kon ze af en toe invallen, maar dat leverde te weinig op voor het levensonderhoud van haarzelf en haar dochter. Het aanvragen van een uitkering kon niet uitblijven en dus kwam ook Groningen@work in beeld, de toegangspoort tot de bijstand in Groningen. Rayenne was blij met de intensieve begeleiding die ze er kreeg, en vond er ook een vacature voor stadswacht.

“Ik ga er vanuit binnen een jaar weg te zijn.”

‘In de kinderopvang is het moeilijk een baan te vinden die me onafhankelijk maakt van de uitkering en ik wilde ook wel wat anders. Zowel op Curaçao als in Nederland heb ik gewerkt met moeilijke kinderen en op een sollicitatie bij jeugdgevangenis Het Poortje kreeg ik te horen dat ik daar welkom was met wat meer ervaring in het omgaan met agressie. Stadswacht leek me daarom uitstekend passen.’ Een stadswacht van Veiligheidszorg Groningen krijgt een opleiding van enkele maanden en dan een dienstverband van maximaal drie jaar. In die tijd moet gewerkt worden aan uitstroom naar regulier, ongesubsidieerd werk. Sayenne verwacht al eerder iets anders te hebben. ‘Ik ga er vanuit binnen een jaar weg te zijn.’

‘Zij is een topper’

Rayenne heeft een voltooide MBO-opleiding sociaal pedagogisch werker en ervaart de voordelen daarvan in haar werk. ‘We hebben veel te maken met dakloze alcoholisten. Daar kun je heel bot tegen doen, maar je kunt ook met ze in gesprek gaan. Ik doe dat. Ik maak wel duidelijk waar de grenzen liggen, maar doe dat op een normale, menselijke manier. En het is leuk als zo’n alcoholist dan tegen mijn baas zegt: zij is een topper.’

Extra taaltraining rapporteren

Ook tijdens het werken als stadswacht blijft consulent Anita Nijdam de ontwikkelingen volgen. ‘Van Veiligheidszorg kregen we het signaal dat de rapportagevaardigheid van Rayenne aangescherpt moet worden. Daarin voorzien we nu met een taaltraining’. Ook Veiligheidszorg draagt daar aan bij, door de training onder werktijd plaats te laten vinden.

“Ze belt altijd binnen een dag terug”

Sayenne: ‘Anders lukt het me echt niet. Ik heb ook nog een dochter om voor te zorgen.’ Met de begeleiding is ze erg blij. ‘Als je je down voelt of je weet niet hoe je verder moet, kun je bij Anita terecht met vragen. Ze belt altijd binnen een dag terug. Nou ja altijd... wel vaak.’

Maatschappelijke banen

De buurtconciërge, de klassenassistent en de toezichthouder. Maatschappelijke banen die van groot belang zijn voor het welzijn in de stad. Jaren geleden als Melkertbaan of ID-baan bedacht als werkgelegenheidsproject, maar inmiddels niet meer weg te denken. Vaak met hart en ziel uitgevoerd door mensen die op de reguliere arbeidsmarkt minder kansen hebben.

In maatschappelijke banen houden we deze mensen actief. Afgesproken is dat we tot 2012 de huidige 564 maatschappelijke banen structureel blijven subsidiëren. Het gaat daarbij om banen die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en het welzijn in de stad.

Maatschappelijke banen zijn banen in veiligheid, cultuur, onderwijs, welzijn en sport die een belangrijke bijdrage leveren aan de maatschappelijke infrastructuur. Het zijn ook banen waarvan redelijkerwijs niet te verwachten viel dat de betrokken werkgever er zelf een reguliere baan van zou kunnen maken.

Organisaties die werknemers met een maatschappelijke baan in dienst hebben, moeten daarvoor zelf jaarlijks zo’n vijfduizend euro per baan bijleggen. Organisaties die duidelijk kunnen aantonen dat ze dit financieel niet kunnen opbrengen, kunnen aanspraak maken op een overgangsregeling.

Niet langer alleen 'de moeder van...'

Op 1 oktober kon de vlag uit. Sandra Manusama heeft negen jaar nadat ze in de bijstand belandde, een volwaardige reguliere baan gevonden

'Ik was zelfstandig maatkledingmaker toen bij mijn dochter de diagnose autisme verwante stoornis gesteld werd. Ik had ook nog een pasgeboren zoon en stond alléén voor de opvoeding. Het regelen van de noodzakelijke zorg viel niet te combineren met het werk en ik moest me voor een uitkering melden.' Anderhalf jaar later had Sandra de boel zover op de rails dat ze met een opleiding aan het Centrum Vakopleiding kon beginnen.

"Combineren van zorg en werk"

Helaas bleek kort daarop ook haar zoon een vergelijkbare stoornis te hebben en werd alle energie weer richting de zorg gezogen. 'Maar de gedachte aan werk bleef. Ik wist alleen absoluut niet hoe ik het moest aanpakken.' In 2006 werd ze door haar consulent gewezen op de mogelijkheid mee te draaien in een alleenstaande-oudergroep van SOZAWE. 'Daar ging het bijvoorbeeld over het combineren van zorg en werk, en werd bekeken wat je mogelijkheden zijn.'

Consulent Judith van der Meché vult aan: 'Het is een traject van vijf maanden in een kleine groep met intensieve begeleiding. Ook het leren opbouwen van een netwerk en oriënteren op de toekomst maken er deel van uit. Bijvoorbeeld met bedrijfsbezoeken.'

Voorzichtig beginnen

Een doel van het traject is de deelnemers voor te bereiden op een stageplaats. Consulent Judith: 'Dat klinkt gemakkelijk, maar is vaak heel moeilijk. Ze moeten in hun hoofd echt een omslag maken.' Bij Sandra lukte het. Na het groepstraject vond ze een stageplaats bij de afdeling WeerWerk van SOZAWE. 'Ik begon daar heel voorzichtig 12 uur per week op de administratie. Dat lukte, en vervolgens is het werk langzaam uitgebouwd tot 24 uur.' Eind 2007 werd de stage omgezet in een detachering en veranderde de functie in die van assistent-trainer. En enkele maanden voordat de maximale detacheringstermijn van twee jaar was verstreken, kwam er een vacature bij het loopbaancentrum van de gemeente. Sandra solliciteerde en.... werd aangenomen.

'Ik kan wat!'

Sandra: 'Het is heel belangrijk dat ik de tijd heb gekregen om het in mijn tempo te kunnen doen. Ik ben niet gelijk in het diepe gegooid, maar hield steeds vaste voet onder de grond.'

"Niet gelijk in het diepe gegooid"

Ik heb nooit de intentie gehad thuis te zitten. De afgelopen jaren was ik de moeder van... Nu ben ik Sandra die bij de gemeente werkt. Maar om dat te worden had ik wel steun nodig en mensen die met me meedenken.' Judith deelt in de vreugde van Sandra: 'Het is fantastisch dat het zo gelukt is. En niet alleen bij haar. Ik zie veel vaker mensen die binnenkomen met een houding van ik zit hier omdat ik moet, en die na een aantal maanden stralen van ik kan wat. Dat is geweldig.'

Alleenstaande ouders

Veel alleenstaande ouders vinden het moeilijk werk te combineren met de zorg voor hun kinderen. Het programma 'Alleenstaande ouders' helpt ze daarbij. Dit programma voert de dienst Sociale Zaken en Werk uit.

'Alleenstaande ouders' is speciaal bedoeld voor alleenstaande ouders met een uitkering en thuiswonende kinderen.

Tijdens dit programma komen de ouders wekelijks bijeen in een groep. Een ervaren trainer begeleidt deze groep. Daarnaast krijgen de ouders individuele begeleiding van hun vaste consulent.

De alleenstaande ouder onderzoekt wat voor werk hij/zij wil en kan doen. Dat kan ook eerst een stage of vrijwilligerswerk zijn. Veel aandacht is er voor het opbouwen van sociale contacten en werkcontacten.

Zo gaat de klant op bedrijfsbezoek en doet ook al werkervaring op. De klant onderzoekt ook samen met de consulent of hij/zij scholing nodig heeft om te werken.

Daarnaast krijgen de deelnemers informatie over het regelen van kinderopvang.

Het programma duurt zestien weken en bestaat uit twee ochtenden per week.

'Ik wil onder de mensen zijn'

Marjan Kraak kwam in 2007 door een scheiding alleen te staan voor de opvoeding van haar drie schoolgaande kinderen. Ze kreeg een uitkering, maar ook een opleiding en begeleiding naar werk.

'SOZAWE begon meteen over werk te praten. Maar direct na de scheiding zat ik in een rotsituatie. Ik heb toen even uitstel gekregen.' Na een tijdje volgde een nieuw gesprek. Samen met de consulent stelde Marjan haar CV op, en ook kreeg ze de opdracht goed na te denken over wat ze wilde. 'Als opleiding heb ik MAVO, een oud secretaressediploma en een niet-erkend certificaat leidster kinderopvang. De werkervaring tijdens mijn huwelijk bestaat alleen uit schoonmaakwerk. Wat kun je daarmee?' Marjan dacht na en concludeerde dat ze het liefst aan de slag wilde in de kinderopvang. In die richting ging ze ook solliciteren, maar dat leverde weinig op. 'Het werd snel duidelijk dat ik zonder erkend diploma nergens binnenkom.'

Prima vooruitzichten

De volgende stap hield in dat Marjan binnen SOZawe verwezen werd naar de afdeling WeerWerk. 'WeerWerk had een vacature bij kinderdagverblijf De Grote Beer, en daar kon ik aan de slag. Eerst nog als stagebaan met behoud van uitkering, maar vanaf 1 december wordt dat een detachingscontract in dienst van WeerWerk.

"Straks een volwaardig diploma"

Ik werk met kinderen van zes weken tot vier jaar en beleef daar heel veel plezier aan. Ook volg ik nu op kosten van SOZawe de SPW-3 opleiding, zodat ik straks een volwaardig diploma heb.' Van haar consulent heeft Marjan gehoord dat de werkgever erg enthousiast is. 'Mijn toekomstperspectief ziet er prima uit.'

Het kriebelde toen ik geen werk had

Het werk is 24 uur per week en daar komt de studie nog over heen. Lukt dat met het gezin? 'De jongste gaat naar de voor- en naschoolse opvang.

"Ik wil onder de mensen zijn"

De oudste twee zitten op de middelbare school. Ze redden zich, maar ze komen nu wel in een leeg huis,' zucht Marjan.

Toch is ze heel blij met de kans die ze gekregen heeft. 'Het kriebelde steeds toen ik nog geen werk had. Ik wil onder de mensen zijn.' Had ze dat zelf ook gered? 'Nee, onmogelijk. Zonder hulp had ik geen stageplaats gevonden en zou ik steeds afgewezen zijn omdat ik geen diploma heb. Ook had ik zelf de opleiding niet kunnen betalen.'

Perspectief op Werk

Perspectief op Werk is een programma dat langdurig werklozen helpt om een baan te vinden en te houden.

Het uiteindelijke doel is dat de klant zo snel mogelijk een baan vindt.

De klant begint met te onderzoeken wat hij kan, waar hij goed in is en wat hij nodig heeft om te kunnen werken. De klant doet ook eenvoudig en licht productiewerk (vijf halve dagen per week). Daarnaast neemt hij deel aan verschillende groepsactiviteiten.

Na de diagnosefase, die zes tot twaalf weken duurt, gaat de klant samen met zijn consulent op zoek naar een stageplek. Iemand kan ook trainingen volgen, zoals een sollicitatietraining of een assertiviteitstraining.

Heeft de klant na de stage nog geen baan? Dan gaan we op zoek naar een passende werkplek. Er zijn twee mogelijkheden. De eerste is een contract voor een jaar bij een bedrijf of organisatie. Dit bedrijf betaalt het loon en ontvangt een loonkostensubsidie van SOZawe.

De tweede mogelijkheid is dat de stichting WeerWerk de werkgever wordt. Vervolgens gaat de klant via WeerWerk bij een bedrijf of organisatie werken. Deze detachingsperiode duurt maximaal twee jaar.

Ambitie, doorzettingsvermogen en begeleiding brengen Anahid succes

Een bedrijfsbezoek van een groep werkzoekenden bij IKEA leidde tot een jaarcontract als sales manager. Eindelijk had Anahid Salim profijt van haar opleiding en motivatie.

Een hoge opleiding en een zevenjarig dienstverband bij de centrale bank van Irak bleken waardeloos toen Anahid na haar vlucht naar Nederland werk zocht. Ook het diploma Nederlands als tweede taal op niveau vier dat ze razendsnel haalde, hielp weinig. 'Gelukkig kreeg ik de mogelijkheid om een HBO-opleiding bedrijfskunde en agribusiness te volgen.' De stichting voor vluchtelingstudenten UAF betaalde de studiekosten, SOZAWE het levensonderhoud en de reiskosten naar Leeuwarden.

"Ze was enorm gemotiveerd"

Consulent Lilian de Man: 'We doen dat niet vaak: een HBO-opleiding financieren, maar Anahid kon door haar Iraakse opleiding gedeeltelijk vrijstelling krijgen, en ze was enorm gemotiveerd.'

Het vinden van een stageplaats was een nieuwe hobbel. Met hulp werd ook die genomen. Anahid: 'Bij SOZAWE was ik in het project Laat Zien Wat Je Kunt terechtgekomen: intensieve begeleiding voor hoog-opgeleide vluchtelingen. Via hen kon ik als stage onderzoek doen bij Essent Milieu.'

Hoe word je hier vestigingsdirecteur?

In maart 2008 studeerde Anahid af in de richting commercieel management, maar nog steeds zat er geen werkgever op haar te wachten. 'Ik heb overal gesolliciteerd, maar kon uiteindelijk alleen in een lage administratieve functie aan de slag. Ook weer via relaties van Laat Zien Wat Je Kunt.' Hoewel ze nu een baan had, ging de begeleiding door. Anahid nam deel aan bedrijfsbezoeken die SOZAWE regelmatig organiseert en bij IKEA werden haar kwaliteiten eindelijk ontdekt. Ze kon -met als rugzakje een loonkostensubsidie- aan de slag in een leidinggevende functie. Helaas kreeg ook de Zweedse meubelgigant last van de crisis en verdween haar functie na een jaar. Voor Anahid zat er niets anders op dan genoeg te nemen met degradatie tot verkoopmedewerker. Haar ambitie lijdt er overigens niet onder: bij IKEA informeerde ze al naar de mogelijkheden om vestigingsdirecteur te worden.

Niet serieus genomen door taalprobleem

'Als je niet over een netwerk beschikt en minder goed Nederlands spreekt, heb je het heel moeilijk', is de ervaring van Lilian de Man van Laat Zien Wat Je Kunt. 'Hoog-opgeleide allochtonen worden vaak niet serieus genomen en voor dom versleten doordat ze een stevig accent hebben. Ze moeten zich echt voor 200 procent inzetten om de concurrentie aan te kunnen met de mensen die hier geboren en getogen zijn.'

"Voor dom versleten door stevig accent"

Anahid weet dat ze veel te danken heeft aan haar doorzettingsvermogen, maar beseft ook dat ze de begeleiding heel hard nodig had. 'Daardoor kon ik de studie volgen, stage lopen en een baan vinden. Dat was nooit gelukt zonder de hulp van Laat Zien Wat Je Kunt.'

Laat Zien Wat Je Kunt

Hoog opgeleide migranten komen vaak moeilijk aan het werk. Als het wel lukt, krijgen ze vaak (tijdelijk) werk op een te laag niveau en met onvoldoende groeikansen. Bovendien vallen velen na een tijdje terug in de bijstand. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het van belang dat er meer migranten/allochtonen een goede plek vinden op de arbeidsmarkt.

Laat Zien Wat Je Kunt biedt ondersteuning bij het vinden van werk op het niveau waarop de klant functioneerde in land van herkomst.

En werk, een stage of een opleiding waarmee de klant hierop meer kans krijgt.

In de ondersteuning is er veel aandacht voor:

- taal- en cultuurverschillen;
- het opbouwen van netwerken;
- het leggen en onderhouden van werkgeverscontacten;
- erkenning van verworven competenties (EVC's).

Dit gebeurt d.m.v. groepsactiviteiten zoals taaltrainingen, netwerk- en sollicitatietrainingen, intervisiebijeenkomsten, werkgeversbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken. Daarnaast krijgt de klant individuele ondersteuning.

'Ik fiets fluitend naar mijn werk'

Zo begeleid je grote reorganisaties bij KPN en ING, en zo reorganiseer je de voedselbank in Groningen in een gesubsidieerde baan. Bob Hardenberg maakte het mee. En voelt zich er uitstekend bij.

'Als zelfstandige was ik afhankelijk van opdrachten en na mijn laatste project bleven die uit. Ik had net een maand bijstand toen SOZawe vertelde dat de voedselbank een ervaren iemand in een seniorenbaan zocht voor de coördinatie en professionalisering van de organisatie. In een gesprek met de voorzitter van het bestuur klikte het meteen, en ik ben aan de slag gegaan.'

"Het klikte meteen"

Een groot verschil met zijn oude klussen is dat Bob nu vrijwilligers aanstuurt in plaats van beroepskrachten. 'Vrijwilligers hebben soms een beetje de neiging directeur te spelen. Maar ze hebben ook een vast en betrouwbaar aanspreekpunt nodig.' Overeenkomsten met eerder werk zijn er ook. 'Bij KPN Mobiel moest ik van een cowboy-achtige omgeving een professionele organisatie maken. Dat is bij de voedselbank net zo.'

Groei in klanten, vrijwilligers en leveranciers

Bij de Groningse voedselbank komen elke week zo'n 450 klanten. Vooral voor levensmiddelen, maar ook voor kleding en voor reken-, taal- en computercursussen. Eerder dit jaar trad er een nieuw bestuur aan, dat concludeerde dat de organisatie aan een professionaliseringsslag toe was. Daar is hard aan gewerkt, waardoor ook het aantal vrijwilligers en de kring van toeleverende bedrijven fors is gegroeid. Bob: 'Dat moest ook wel, want er komen steeds meer klanten en de bedrijven doen door de crisis erg hun best om zo weinig mogelijk over te houden.'

'Ik had eerder geen idee wat een voedselbank inhoudt'

Als coördinator werkt Bob in een gesubsidieerde seniorenbaan. Zou hij ook als vrijwilliger aan de slag gegaan zijn bij de voedselbank als SOZawe níet met de mogelijkheid van die baan gekomen was? 'Voordat ik op deze vacature attent gemaakt werd, had ik eerlijk gezegd geen idee wat een voedselbank inhoudt. Vrijwilligerswerk zou gewoon niet aan de orde zijn, puur omdat ik er niets van wist.'

"Echt werk blijft toch sterk trekken"

In vier maanden is Bob verknocht geraakt aan zijn voedselbankbaan. 'Ik fiets fluitend naar mijn werk. We dienen een belangrijk doel en ik merk in de gesprekken met de klanten dat hun tevredenheid toeneemt. Dat geeft veel voldoening.' Uiteraard blijft het 'echte' werk toch sterk trekken. Momenteel is Bob vergevorderd in een sollicitatie bij een grote verzekeraar. 'Als ik de kans krijg daar aan de slag te gaan, dan grijp ik die. Lukt dat niet, dan ga ik met plezier door bij de voedselbank.'

Seniorenbanen

De Seniorenbaan is een nieuwe vorm van gesubsidieerd werk voor mensen boven de 57,5 jaar. Op 7 maart 2008 ondertekenden de eerste senioren hun contract. Inmiddels zijn er ruim honderd Stadters met een Seniorenbaan.

De gemeente Groningen wil de ervaring en de kennis van oudere Groningers graag inzetten voor de stad. Met een Seniorenbaan kan dat. Deelnemers aan de Seniorenbaanregeling kunnen werkzaam zijn bij uiteenlopende maatschappelijke instellingen, zowel in de buurt, de wijk als in de stad. De uitvoering van de regeling gebeurt door de dienst Sociale Zaken en Werk (SOZawe) van de gemeente Groningen.

Alle inwoners van de stad Groningen tussen de 57,5 en 65 jaar die een uitkering van SOZawe ontvangen en gemotiveerd zijn om betaald werk te verrichten, komen in aanmerking voor een Seniorenbaan. De deelnemers komen in dienst van de stichting WeerWerk, een onderdeel van de dienst Sociale Zaken en Werk. De senior krijgt een arbeidscontract voor 32 uur per week en ontvangt het wettelijk minimumloon. Minder uren per week werken is ook bespreekbaar. Oudere werknemers kunnen tot hun 65ste jaar van de nieuwe regeling gebruik maken.

'Als je daar op moet wachten, gebeurt er niets'

Vijf jaar geleden rondde Rob Luijff de opleiding interieurbouw/meubelmaker aan het Centrum Vakopleiding af. 'Stond ik daar met mijn vijftig jaar als gediplomeerd leerling met weinig ervaring. Daar gaat geen werkgever mee in zee.'

Onder de vakopleiding-cursisten was helemaal weinig waardering te vinden voor de toenmalige re-integratiepraktijk. 'De ervaringen met de bureaus waren bedroevend. Als je daar op moet wachten, gebeurt er niets, was de conclusie die iedereen trok: zij krijgen het geld en jij moet alles doen. Kort nadat ik mijn opleiding afmaakte kreeg ik een erfenis waardoor de uitkering stopte. Daardoor ging ook het beloofde na-traject niet door en kon ik de meubelbranche helemaal wel vergeten.'

Groei in klanten, vrijwilligers en leveranciers

Als nutter toch snel een tweejarig traject Rob ging eerst een tijdje reizen en verhuisde later van Veendam naar Groningen. In 2006 werkte hij een seizoen lang in het groenonderhoud en dit voorjaar dacht hij 'dat wil ik wel wéér doen'. En hoewel hij geen uitkering heeft, meldde Rob zich bij SOZAWE. 'Het ging toen heel snel. Ik moest een test doen en had een gesprek met een arbeidsdeskundige.

"Ik kon ook een opleiding voor het hoveniersdiploma gaan volgen"

Ik werd bestempeld als nutter, niet-uitkeringsgerechtigde, maar kreeg toch zonder problemen een tweejarig traject. Ik kon in juni gesubsidieerd aan de slag in het onderhoud van particulier groen bij Stadspark, het sociaal werkvoorzieningsbedrijf van de gemeente. En wat helemaal mooi is: ik kon ook een opleiding voor het hoveniersdiploma gaan volgen.'

Jessica Kuiper is Robs consulent van WeerWerk: 'In het verleden zagen we het groenonderhoud als activeringstraject: een eerste stap om mensen weer aan werk te laten wennen. We zetten het nu steeds vaker in als uitstroomproject. We hebben wel meer mensen op de hoveniersopleiding.'

'Wij kunnen ook helpen met contacten'

Rob ziet zijn toekomst zonnig in. 'Voor een gediplomeerd hovenier zijn er echt mogelijkheden in het Noorden. Voor mij is het heel belangrijk dat ik nu de rust heb dat ik twee jaar vooruit kan. In die tijd komen er beslist mogelijkheden langs. Daar maak ik me totaal geen zorgen over.' Jessica biedt aan: 'En wij kunnen ook altijd helpen met het leggen van contacten.' Rob: 'Of voor mezelf beginnen, misschien doe ik dat wel. Zoveel investeringen heb je daar ook niet nodig. Maar eerst het diploma.'

Werkervaring opdoen bij DSW Stadspark

Deelnemers van Perspectief op Werk kunnen na hun diagnosefase werkervaring opdoen bij de de Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW Stadspark) om hun kansen op het vinden van een betaalde baan te vergroten.

Mogelijke werkplekken zijn:

- Medewerker post bij de business post van de DSW
- Medewerker groenvoorziening
- Medewerker schoonmaak
- Medewerker naaiatelier bij Curtains en Blinds

Als de klant gekozen heeft voor een werkplek gaat hij aan de slag. Hij start met een maand stage met behoud van uitkering. Daarna wordt WeerWerk zijn werkgever en betaalt het loon, terwijl de klant gedetacheerd is bij DSW Stadspark.

Deze detacheringperiode duurt maximaal twee jaar. In deze periode krijgt de klant begeleiding op de werkplek van de DSW. De consulent van WeerWerk begeleidt de klant op weg naar een betaalde baan.

Samen met zijn consulent bepaalt de klant wat nodig is om een betaalde baan te krijgen. Scholing of het volgen van trainingen is hierbij een mogelijkheid. Ook leert de klant solliciteren en netwerken.

Nawoord

De participatiestaat is duurder dan de verzorgingsstaat

De boodschap uit Den Haag is duidelijk: de verzorgingsstaat is verleden tijd, het gaat nu om de participatiestaat. Wie buiten het arbeidsproces staat en nog geen 65 is, moet aan een baan geholpen worden of op zijn minst aan een zinvolle maatschappelijke activiteit. Volkomen terecht: iedereen heeft er recht op dat hij uitgedaagd wordt zijn kwaliteiten optimaal in te zetten en werk is daarvoor een uitstekend middel. Wat regering en kabinet hierbij echter moeten beseffen, is dat de participatiestaat veel duurder is dan de verzorgingsstaat.

In Groningen hebben zo'n 7500 mensen onder de 65 een bijstandsuitkering. Van hen heeft meer dan de helft een opleiding op VMBO-niveau of lager, en is ook ruim de helft 40 jaar of ouder. Iets minder dan de helft heeft al langer dan vijf jaar een bijstandsuitkering en bijna éénderde zelfs langer dan 10 jaar. We hebben het dus over enkele duizenden mensen die al heel lang buiten het arbeidsproces staan, niet meer jong zijn en weinig opleiding genoten hebben. Dat zijn mensen op wie geen enkele

werkgever zit te wachten, en die zelf vaak ook afgehaakt hebben. Zelfvertrouwen en hoop op een baan hebben veelal plaatsgemaakt voor schulden en sociale en psychische problemen. Toch geldt -terecht- sinds enkele jaren ook voor hen het parool dat ze moeten participeren, en dat de gemeenten dat mogelijk moeten maken. In Groningen werken we daar hard aan en boeken we resultaten. Op de juiste manier benaderd wil iedereen graag meedoen en méér meetellen in de samenleving, blijkt in de praktijk.

'Participatie voor iedereen' speelt pas sinds enkele jaren. Als gemeenten hebben we daarom zelf de instrumenten moeten ontwikkelen om de mensen te bereiken die eerder opgegeven waren. Dat heeft tijd gekost, maar is ons gelukt. Het wrange is dat we door landelijke kortingen op het budget onze inzet fors moeten terugschroeven juist nu we op stoom komen. Waardoor een grote groep mensen die we eindelijk perspectief kunnen bieden, weer aan hun lot overgelaten wordt en een nieuwe frustratie oploopt.

Colofon

Uitgave

Gemeente Groningen
November 2009

Interviews

Peter Verschuren

Foto's

Jeroen van Kooten
JvK Fotografie, Groningen

Grafisch ontwerp

Bureau Vormgeving
Dienst Sociale Zaken en Werk